

Poradnik dla inwestorów i zamawiających.
Jakiego ubezpieczenia OC oczekiwać
od wykonawcy zadań?

Autorzy:

Maria Tomaszewska-Pestka
Anna Sikorska-Nowik

Contents

I.	Wstęp	4
II.	Regulacja prawa zamówień publicznych w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej	4
III.	Ubezpieczenie OC jako element umowy pomiędzy zamawiającym a wykonawcą – funkcje i cel ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej	5
IV.	Praktyka ubezpieczeń OC	6
V.	Ważne elementy ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej	8
VI.	Dobry standard ubezpieczenia OC dla wykonawców w wymaganiach zamawiającego	10
VII.	Przykładowe wymagania zamawiającego z komentarzem	14
VIII.	Pozostałe ubezpieczenia w procesie inwestycyjnym	17
IX.	Streszczenie	18

I. Wstęp

Zamawiający coraz częściej oczekują od wykonawców ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Może być ono wymagane w postępowaniach publicznych jako dowód zdolności ekonomicznej i finansowej na podstawie art. 115 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, ale również we wszystkich rodzajach postępowań, jako instrument zabezpieczenia interesów inwestora i poszkodowanych w razie wyrządzenia szkody przez realizującego zamówienie.

Zrozumiałe oczekiwania niestety realizowane są w bardzo różny sposób. Rodzi to wiele problemów praktycznych i formalnych. Pogłębia je skomplikowanie materii ubezpieczeń OC, nieprecyzyjne pojęcie „odpowiednie ubezpieczenie” użyte we wspomnianym art. 115 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, jak i różnorodna praktyka Ubezpieczycieli.

Niniejsze opracowanie służy uporządkowaniu pojęć i wskazaniu możliwych rozwiązań. Jest próbą nakreślenia ogólnej rynkowej oferty w zakresie ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, tak aby sformułowanie „odpowiednie ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej” było bardziej zrozumiałe, a wymogi stawiane przez zamawiających mogły być zrealizowane.

Poradnik dedykujemy inwestorom – publicznym, prywatnym, indywidualnym oraz wykonawcom zadań w procesie inwestycyjnym – biurom projektów, firmom obsługi inwestycji, wykonawcom robót budowlanych.

Zapraszamy do lektury. Mamy nadzieję, że wskazówki okażą się cenne zarówno dla zamawiających, jak i wykonawców.

II. Regulacja prawa zamówień publicznych w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej

Art. 115 ust. 1 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych wskazuje, że w odniesieniu do sytuacji finansowej lub ekonomicznej zamawiający może określić warunki, które zapewnią posiadanie przez wykonawców zdolności ekonomicznej lub finansowej niezbędnej do realizacji zamówienia. W tym celu zamawiający może wymagać w szczególności (...)

„3) posiadania przez wykonawcę odpowiedniego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (...)”

Weryfikacja sytuacji ekonomicznej i finansowej wykonawcy służy ocenie, czy będzie on w stanie ponieść koszty realizacji zamówienia do czasu otrzymania wynagrodzenia od zamawiającego, ale też czy nie grozi mu ewentualna upadłość lub niewypłacalność uniemożliwiająca wykonanie umowy¹.

¹ Katarzyna Śliwak, Art. 115 w: Nowe PZP. Komentarz dostępny w internecie: <https://komentarzpzp.pl/strona-glowna/dzial-ii/rozdzial-2/oddzial-2/art-115/komentarz-do-art-115-ustawy>, data dostępu: 27.04.2021.

Cel żądania odpowiedniego ubezpieczenia wskazała Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z 24 lutego 2009 r. (KIO/UZP 161/09): „Ratio legis wprowadzenia jako dokumentu potwierdzającego spełnianie warunku ekonomicznego polisy ubezpieczenia OC w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej polega na tym, że potwierdza wiarygodność ekonomiczną wykonawcy, który ubezpieczając swoją działalność z jednej strony wykazuje się odpowiedzialnością profesjonalisty dbającego o bezpieczeństwo własne i swoich kontrahentów, a z drugiej wykazuje, iż znajduje się w sytuacji finansowej i ekonomicznej pozwalającej mu na poniesienie kosztów ubezpieczenia. Natomiast polisa OC w ramach wykazania spełniania warunku nie służy do zabezpieczenia realizacji zamówienia. Nie jest to ubezpieczenie danej inwestycji czy przedsięwzięcia gospodarczego, które jest przedmiotem zamówienia.”

Zamawiający może żądać polisy o określonej wysokości sumy gwarancyjnej aby potwierdzić, że wykonawca znajduje się w sytuacji ekonomicznej lub finansowej umożliwiającej realizację zamówienia. Badana jest zatem zdolność wykonawcy do opłacenia składki za polisę o określonej wartości. Wartości tej nie można jednak w żaden sposób łączyć tylko z wartością przedmiotu zamówienia. Stanowisko takie znajduje oparcie w Wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z 24 listopada 2015 r. (III SA/Lu 510/15).

„Składana przez wykonawców polisa OC w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego nie może być wykorzystywana do zabezpieczenia realizacji przedmiotu zamówienia, a jedynie winna potwierdzać, że wykonawca jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, oraz że jego kondycja ekonomiczna i finansowa daje możliwość bycia ubezpieczonym oraz zdolnym do poniesienia określonych kosztów w celu uzyskania owego ubezpieczenia”.

Z powyższego wynika wyraźne rozróżnienie ubezpieczenia OC jako dowodu zdolności ekonomicznej i finansowej na podstawie art. 115 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych i ubezpieczenia OC jako zabezpieczenia wykonania zamówienia. W pierwszym przypadku wymaganie ma charakter bardziej ogólny. Natomiast szczegółowe wymogi dotyczące ubezpieczenia OC mogą być sformułowane jako element umowy z wykonawcą.

III. Ubezpieczenie OC jako element umowy pomiędzy zamawiającym a wykonawcą – funkcje i cel ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej

Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony².

Powyższa definicja kształtuje podstawowy cel ubezpieczenia OC – zapłacenie poszkodowanemu odszkodowania w sytuacji wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego.

² Art. 822 Kodeksu cywilnego.

Ubezpieczyciel z umowy ubezpieczenia będzie odpowiadał wobec poszkodowanego tylko wtedy, gdy ubezpieczony będzie ponosił odpowiedzialność za szkodę. Odpowiedzialność cywilną można definiować jako obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej innej osobie – poszkodowanemu – i przesądza się ją na podstawie przepisów prawa.

Przepisy prawa nie definiują pojęcia osoby trzeciej. Przyjmuje się zatem, że osobą trzecią jest każda osoba pozostająca poza stosunkiem ubezpieczeniowym (czyli każda osoba niebędąca ubezpieczonym i ubezpieczycielem). W praktyce nazywana jest ona poszkodowanym. Zatem ubezpieczenie OC pełni funkcję ochrony interesów poszkodowanego, bez względu na to w jakiej relacji poszkodowany znajduje się z ubezpieczonym – czy jest jego kontrahentem, czy osobą pozostającą w relacjach pozaumownych. Wyrazem tej funkcji ochronnej ubezpieczenia OC jest zasada tzw. *actio directa* wyrażona w art. 822 § 4 kc – uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

W interesie inwestora, zamawiającego, jest zawarcie ubezpieczenia OC przez wykonawcę danego zadania. Dzięki ubezpieczeniu OC w razie wyrządzenia szkody przez wykonawcę:

- 1) odszkodowanie może uzyskać zamawiający, inwestor,
- 2) odszkodowanie może uzyskać osoba postronna poszkodowana w związku z realizacją inwestycji,
- 3) ubezpieczony nie musi ponosić finansowych konsekwencji wyrządzenia szkody.

IV. Praktyka ubezpieczeń OC

Ze względu na dużą liczbę Ubezpieczycieli działających na rynku i różnorodność produktów ubezpieczeniowych praktyka rynkowa w zakresie ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej jest bardzo bogata. Z kolei poruszanie się wśród nazw i oferowanych zakresów już nie jest takie łatwe. Popularne nazwy ubezpieczeń OC to:

- ubezpieczenie OC,
- ubezpieczenie OC z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej,
- ubezpieczenie OC działalności,
- ubezpieczenie OC firmy,
- ubezpieczenie OC deliktowo – kontraktowe,
- ubezpieczenie OC zawodowej,
- ubezpieczenie dla projektantów i architektów,
- ubezpieczenie OC obowiązkowe.

Do tego dochodzą nazwy pakietów poszczególnych Ubezpieczycieli zawierających ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, np. PZU Doradca, Hestia Biznes, Hestia Moja Firma, Warta Ekstrabiznes Plus, Generali Z Myślą o Firmie.

Pytania, jakie się rodzą:

- 1) Czym różnią się te ubezpieczenia? Czy różnią się czymkolwiek oprócz nazwy?
- 2) Czy każdy produkt zapewnia właściwą ochronę interesów zamawiającego, inwestora?
- 3) Jakie ubezpieczenie powinien wybrać wykonawca, by interesy inwestora i innych poszkodowanych były chronione?

Postaramy się klarownie na nie odpowiedzieć.

W pierwszej kolejności należy wskazać na funkcjonujące na rynku ubezpieczeniowym podziały i rodzaje ubezpieczeń OC.

I podział ubezpieczeń OC³:

- A. Ubezpieczenie OC związane z posiadaniem mieniem, prowadzeniem działalności biurowej, usługowej, wykonawczej, produkcyjnej, wprowadzaniem produktu do obrotu.

Nazwy spotykane:

- ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej ogólnej,
- ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej,
- ubezpieczenie OC z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub użytkowania mienia,
- pakiety: Hestia Biznes, Warta Ekstra Biznes, PZU Doradca.

Jak widać nazwy są ogólne, ale warto zaznaczyć, że ubezpieczenia te nie obejmują szkód wynikłych z projektowania, nadzorów inwestorskich, obsługi geodezyjnej, oceny stanu technicznego.

Zakres ubezpieczenia w poszczególnych produktach jest sformułowany bardzo różnorodnie, dlatego zamawiający powinien szczegółowo określić swoje oczekiwania. Dostępne rynkowo zakresy ubezpieczenia wskazujemy w rozdziale VI, „Dobry standard ubezpieczenia OC dla wykonawców w wymaganiach zamawiającego”.

- B. Ubezpieczenie OC związane z wykonywaniem przez ubezpieczonego działalności zawodowej w zakresie architektury, projektowania, nadzorów, geodezji.

Nazwy spotykane:

- ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej,
- ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania zawodu,

³ Nie omawiamy ubezpieczenia OC w życiu prywatnym, ubezpieczenia OC władz spółki, pozostałych ubezpieczeń – OC posiadacza pojazdu, OC przewoźnika, OC lotniczej.

- ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej projektantów i architektów,
- ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody będące skutkiem uchybień w czynnościach zawodowych z zakresu projektowania oraz obsługi inżynierskiej procesu budowlanego.

Ubezpieczenia te przeznaczone są do objęcia ochroną szkód wyrządzonych uchybieniami w projektowaniu, nadzorach, ocenie stanu technicznego, obsłudze geodezyjnej. Zakres ubezpieczenia w poszczególnych produktach jest sformułowany bardzo różnorodnie, dlatego zamawiający powinien szczegółowo określić swoje oczekiwania. Dostępne rynkowo zakresy ubezpieczenia wskazujemy rozdziale VI, „Dobry standard ubezpieczenia OC dla wykonawców w wymaganiach zamawiającego”.

Wyżej wskazany podział jest powszechny. Nie powinno się łączyć ubezpieczenia OC ogólnej z OC zawodową w jedno ubezpieczenie – standardowo są to całkowicie odrębne produkty.

II podział ubezpieczeń OC:

- A. Ubezpieczenia dobrowolne – np. OC z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej.
- B. Ubezpieczenia obowiązkowe – np. obowiązkowe ubezpieczenie OC architektów i inżynierów budownictwa, obowiązkowe ubezpieczenie OC rzeczoznawcy ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych.

Ubezpieczenia dobrowolne zawierane są na warunkach opracowanych przez Ubezpieczycieli, natomiast ubezpieczenia obowiązkowe charakteryzują się tym, że Ubezpieczyciel musi proponować zakres ochrony przewidziany w aktach prawnych regulujących dany rodzaj ubezpieczenia (właściwe Rozporządzenie Ministra Finansów).

V. Ważne elementy ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej

1. Przedmiot działalności, przedmiot kontraktu a ochrona ubezpieczeniowa.

Przepisy prawa nie precyzują zakresu ubezpieczenia. Jest on określony w ogólnych warunkach ubezpieczenia albo w indywidualnej umowie ubezpieczenia. Z tego powodu zamawiający powinien wskazać oczekiwany zakres ubezpieczenia. Szczególnie jest to ważne w kontekście nazw produktów ubezpieczeniowych, które są ogólne i mogą być mylące (pisaliśmy o tym w rozdziale IV).

O zakresie ubezpieczenia decydują poszczególne ryzyka objęte ubezpieczeniem oraz wyłączenia. W umowie z wykonawcą zamawiający może wskazywać jakie elementy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej powinny być objęte ubezpieczeniem i jakie wyłączenia nie są akceptowalne. W rozdziale VI wskazujemy dobry standard ubezpieczenia OC.

W sytuacjach uzasadnionych wielkością przedsięwzięcia lub ryzykiem towarzyszącym realizacji zamówienia, zamawiający może wymagać ubezpieczenia związanego z realizacją danego kontraktu. To tzw. ubezpieczenie pod kontrakt. Również w takiej sytuacji niezbędne jest opisanie oczekiwanego zakresu ubezpieczenia.

2. Suma gwarancyjna.

Suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górną granicę odpowiedzialności Ubezpieczyciela. W ubezpieczeniach OC suma ta jest nazywana sumą gwarancyjną. Standardowo jest przewidywana na jeden wypadek (zdarzenie) i wszystkie wypadki (zdarzenia) w okresie ubezpieczenia. W ubezpieczeniach dobrowolnych nie jest spotykana suma na jedno zdarzenie, bez względu na liczbę zdarzeń w okresie ubezpieczenia – taka konstrukcja pojawia się natomiast w niektórych ubezpieczeniach obowiązkowych, np. w obowiązkowym ubezpieczeniu OC architektów i inżynierów budownictwa.

Suma powinna odzwierciedlać ryzyko wyrządzenia szkody i jej wyznaczenie powinno być poprzedzone analizą, która wskaże, jaka kwota będzie odpowiednia dla zaspokojenia ewentualnych roszczeń. Decyzja o oczekiwanej sumie gwarancyjnej należy do zamawiającego. W rozdziale VI – „Dobry standard ubezpieczenia OC dla wykonawców w wymaganiach zamawiającego” znajdują się propozycje wysokości sum gwarancyjnych w zależności od wartości realizowanego zadania.

3. Czasowy zakres ochrony oraz okres ubezpieczenia.

Czasowy zakres ochrony jest bardzo ważnym elementem ubezpieczenia, ponieważ od niego zależy moment uruchomienia polisy.

Dostępne rozwiązania, które obrazuje poniższa tabela, są charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów ubezpieczenia, a ich nazwy pochodzą z praktyki krajów zachodnioeuropejskich:

Nazwa czasowego zakresu ochrony	Opis czasowego zakresu ochrony	Ubezpieczenia na rynku
Trigger Act committed	Uchybienie/przyczyna szkody musi mieć miejsce w okresie ubezpieczenia, nie ma znaczenia fakt, kiedy dojdzie do szkody i kiedy zostanie zgłoszone roszczenie z tego tytułu (z zastrzeżeniem ustawowego terminu przedawnienia)	Dobrowolne i obowiązkowe ubezpieczenia OC zawodowej
Trigger Loss occurrence	Szkoda musi powstać w okresie ubezpieczenia, nie ma znaczenia fakt, kiedy zostanie zgłoszone roszczenie z tego tytułu (z zastrzeżeniem ustawowego terminu przedawnienia)	Ubezpieczenia OC ogólnej
Trigger Claims made	Roszczenie musi być zgłoszone w okresie ubezpieczenia	Dobrowolne ubezpieczenie OC zawodowej

Standardowo ubezpieczenie OC zawierane jest na roczny okres ubezpieczenia, jednak polisy dedykowane realizacji konkretnego zamówienia (tzw. polisy pod kontrakt) mogą być albo krótsze (kilka miesięcy) albo dłuższe (kilkuletnie).

VI. Dobry standard ubezpieczenia OC dla wykonawców w wymaganiach zamawiającego

Poniższa tabela przedstawia ogólne przyporządkowanie adekwatnego ubezpieczenia OC w zależności od przedmiotu zamówienia:

Przedmiot zamówienia	Rodzaj ubezpieczenia
Projektowanie	Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej obejmujące projektowanie – obowiązkowe lub dobrowolne.
Wykonawstwo robót budowlanych	Dobrowolne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej ogólnej obejmujące wykonawstwo robót.
Kierowanie budową lub robotami	Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej obejmujące kierowanie budową lub robotami – obowiązkowe.
Zaprojektuj i zbuduj	Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej obejmujące projektowanie – obowiązkowe lub dobrowolne. Dobrowolne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej ogólnej obejmującej wykonawstwo robót.
Nadzór inwestorski	Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej obejmujące nadzory inwestorskie – obowiązkowe lub dobrowolne.
Zarządzanie kontraktem	Dobrowolne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej obejmujące zarządzanie kontraktem.
Obsługa geodezyjna	Dobrowolne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej obejmujące obsługę geodezyjną.
Przeeglądy okresowe obiektów	Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej obejmujące ocenę stanu technicznego obiektów – obowiązkowe lub dobrowolne.

Poniżej przedstawiamy szczegółowo dobry standard dobrowolnego ubezpieczenia OC dostępny na rynku dla wykonawstwa robót budowlanych, projektowania i nadzorów.

1. Wykonawstwo robót budowlanych – dobrowolne ubezpieczenie OC ogólnej

1. Zakres ubezpieczenia.

Odpowiedzialność cywilna osób objętych ubezpieczeniem za szkody na osobie lub w mieniu wyrządzone poszkodowanemu w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej obejmującej przedmiot zamówienia, użytkowaniem mienia oraz wprowadzeniem produktu do obrotu (odpowiedzialność cywilna za produkt), w tym szkody:

- a) w postaci utraconych korzyści i innych strat poniesionych przez poszkodowanego,
- b) powstałe na skutek popełnienia czynu niedozwolonego (odpowiedzialność w reżimie deliktowym) oraz powstałe na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność w reżimie kontraktowym),
- c) wyrządzone nieumyślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa.

2. Rodzaje szkód objętych ubezpieczeniem – do wyboru przez zamawiającego:

- a) wyrządzone przez podwykonawców, jak również dalszych podwykonawców, o ile odpowiedzialność za takie szkody może być przypisana ubezpieczonemu,
- b) w podziemnych instalacjach i urządzeniach,
- c) wynikłe z wypadków przy pracy,
- d) wynikłe z emisji substancji zanieczyszczających,
- e) powstałe po wykonaniu pracy lub usługi, wynikłe z nienależytego wykonania pracy lub usługi,
- f) wyrządzone w środkach transportu podczas prac ładunkowych,
- g) wyrządzone przez pojazdy, przy czym wyłączone pozostają wszelkie szkody podlegające obowiązkowym ubezpieczeniom odpowiedzialności cywilnej, niezależnie od wysokości zgłaszanych roszczeń.

3. Nieakceptowalne wyłączenia.

Szkody powstałe w wyniku rażącego niedbalstwa.

4. Sugerowana suma gwarancyjna na jeden i wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia:

Przewidywana wartość robót	Sugerowana suma gwarancyjna
Do 1 000 000 zł	200 000 zł
1 000 001 zł – 10 000 000 zł	1 000 000 zł
10 000 001 – 50 000 000 zł	5 000 000 zł
50 000 001 – 75 000 000 zł	10 000 000 zł
Powyżej 75 000 000 zł	Powyżej 10 000 000 zł

5. Czasowy zakres ubezpieczenia.

Umowa ubezpieczenia obejmuje szkody będące następstwem śmierci, doznania rozstroju zdrowia, uszczerbku na zdrowiu, uszkodzenia lub zniszczenia mienia, które miały miejsce w okresie ubezpieczenia – trigger loss occurrence.

6. Okres ubezpieczenia.

Umowy roczne, a w przypadku ubezpieczenia pod kontrakt długość okresu ubezpieczenia zależy od czasu realizacji prac.

2. Projektowanie – dobrowolne ubezpieczenie OC zawodowej

1. Zakres ubezpieczenia.

Odpowiedzialność cywilna osób objętych ubezpieczeniem za szkody na osobie, w mieniu, czyste straty finansowe wyrządzone poszkodowanym w związku z prowadzeniem działalności obejmującej projektowanie budowlane, w tym szkody:

- a) w postaci utraconych korzyści i innych strat poniesionych przez poszkodowanego,
- b) powstałe na skutek popełnienia czynu niedozwolonego (odpowiedzialność w reżimie deliktowym) oraz powstałe na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność w reżimie kontraktowym),
- c) wyrządzone nieumyślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa,
- d) w przedmiocie projektu wynikłe z uchybień, błędów w projektowaniu i/lub nadzorze autorskim,
- e) wyrządzone przez podwykonawców, jak również dalszych podwykonawców, o ile odpowiedzialność za takie szkody może być przypisana ubezpieczonemu.

2. Sugerowana suma gwarancyjna na jeden i wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia:

Przewidywana wartość zamówienia na projektowanie	Suma gwarancyjna na jeden i wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia
Do 300 000 zł	200 000 zł
300 001 – 1 000 000 zł	1 000 000 zł
1 000 001 – 5 000 000 zł	5 000 000 zł
Powyżej 5 000 000 zł	Powyżej 5 000 000 zł

3. Czasowy zakres ubezpieczenia.

Umowa ubezpieczenia obejmuje szkody będące następstwem działania lub zaniechania, uchybienia, błędu, które miały miejsce w okresie ubezpieczenia – trigger act committed.

4. Nieakceptowalne wyłączenia.

- a) Szkody powstałe z rażącego niedbalstwa.

- b) Szkody wynikłe z wykonywania zawodu.
- c) Szkody w przedmiocie pracy lub usługi, w tym w przedmiocie prac projektowych.

5. Okres ubezpieczenia.

Umowy roczne, a w przypadku ubezpieczenia pod kontrakt długość okresu ubezpieczenia zależy od czasu realizacji projektu i nadzoru autorskiego.

3. Nadzory inwestorskie – dobrowolne ubezpieczenie OC zawodowej

1. Zakres ubezpieczenia.

Odpowiedzialność cywilna osób objętych ubezpieczeniem za szkody na osobie, w mieniu, czyste straty finansowe wyrządzone poszkodowanym w związku z prowadzeniem działalności obejmującej nadzory inwestorskie, w tym szkody:

- a) w postaci utraconych korzyści i innych strat poniesionych przez poszkodowanego,
 - b) powstałe na skutek popełnienia czynu niedozwolonego (odpowiedzialność w reżimie deliktowym) oraz powstałe na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność w reżimie kontraktowym),
 - c) wyrządzone nieumyślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa,
 - d) w przedmiocie nadzoru inwestorskiego wynikłe z uchybień, błędów w nadzorze inwestorskim,
 - e) wyrządzone przez podwykonawców, jak również dalszych podwykonawców, o ile odpowiedzialność za takie szkody może być przypisana ubezpieczonemu.
2. Sugerowana suma gwarancyjna na jeden i wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia:

Przewidywana wartość zamówienia na nadzory	Suma gwarancyjna na jeden i wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia
Do 300 000 zł	200 000 zł
300 001 – 1 000 000 zł	1 000 000 zł
1 000 001 – 5 000 000 zł	5 000 000 zł
Powyżej 5 000 000 zł	Powyżej 5 000 000 zł

3. Czasowy zakres ubezpieczenia.

Umowa ubezpieczenia obejmuje szkody będące następstwem działania lub zaniechania, uchybienia, błędu, które miały miejsce w okresie ubezpieczenia – trigger act committed.

4. Nieakceptowalne wyłączenia.

- a) Szkody powstałe z rażącego niedbalstwa,
- b) Szkody wynikłe z wykonywania zawodu,

c) Szkody w przedmiocie pracy lub usługi, w tym w przedmiocie nadzoru inwestorskiego.

5. Okres ubezpieczenia.

Umowy roczne, a w przypadku ubezpieczenia pod kontrakt długość okresu ubezpieczenia zależy od czasu realizacji nadzoru inwestorskiego.

VII. Przykładowe wymagania zamawiającego z komentarzem

I. Roboty budowlane

Przykład:

Nazwa kontraktu: wykonanie robót budowlanych w zakresie przebudowy (adaptacji) budynku przy ul..... w.....

Wymogi sformułowane we wzorze umowy.

§ 8 Polisa OC

1. Wykonawca zobowiązuje się posiadać przez cały okres obowiązywania umowy ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności, z sumą ubezpieczenia nie mniejszą niż 2 000 000,00 zł, dla jednej i wszystkich szkód. Jeżeli suma ubezpieczenia wyrażona jest w innej walucie niż złoty, zostanie przeliczona według średniego kursu NBP na dzień zawarcia umowy.

KOMENTARZ:

- Wzór umowy mówi o „zakresie prowadzonej działalności”, nie doprecyzowując jakiej działalności. Wykonawcy prowadzą różne rodzaje działalności i umowa ubezpieczenia może dotyczyć każdej z nich. Rekomendowane doprecyzowanie: w zakresie prowadzonej działalności wykonawstwa robót budowlanych.
- Wzór umowy posługuje się pojęciem sumy gwarancyjnej w wysokości 2 000 000 zł, dla jednej i wszystkich szkód. Żadne z dostępnych warunków ubezpieczenia nie oferują ubezpieczenia na szkodę, a jedynie na wypadek lub zdarzenie w zależności od pojęć stosowanych w warunkach.
- Wzór umowy nie sugeruje zakresu ubezpieczenia OC. Ze względu na bardzo różnorodny zakres ubezpieczenia oferowany przez Ubezpieczycieli, zamawiający powinien doprecyzować swoje oczekiwania (rekomendacje wskazane w rozdziale VI – „Dobry standard ubezpieczenia OC dla wykonawców w wymaganiach zamawiającego”).

II. Projektowanie – branża projektowanie/dokumentacja/architektura

Przykład

Nazwa kontraktu: opracowanie dokumentacji projektowej sieci zewnętrznych wod-kan., gaz. i ppoż. wraz z przyłączami, instalacji podposadzkowej w ramach inwestycji xxxxx, sprawowanie nadzorów autorskich oraz współuczestniczenie w procesie uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie.

Projektant:

- 2) zobowiązuje się posiadać ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody będące skutkiem uchybień w czynnościach zawodowych z zakresu projektowania oraz obsługi inżynierskiej procesu budowlanego na zasadach wymaganych w umowie z Zamawiającym i sumą gwarancyjną nie mniejszą niż 10 000 000 zł na jedno zdarzenie (słownie: dziesięć milionów) z zastrzeżeniem, że Projektant będący członkiem izby samorządu zawodowego, wykonującym samodzielnie funkcje techniczne w budownictwie, ma obowiązek posiadać również obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej Projektantów oraz inżynierów budownictwa zawarte w oparciu o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2003 r. Obowiązek ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej Projektantów oraz inżynierów budownictwa, obowiązuje również wszystkie osoby zaangażowane w realizację Umowy, o ile taki obowiązek ich dotyczy. Kopie zawartych przez Projektanta i inne osoby zaangażowane w Przedmiot Umowy umów ubezpieczenia potwierdzonych polisami OC wraz z dowodami opłacenia składek stanowią załącznik nr 2a do niniejszej Umowy.

KOMENTARZ

Wzór umowy w punkcie 2 nie wskazuje zakresu ubezpieczenia OC. Ze względu na bardzo różnorodny zakres ubezpieczenia oferowany przez Ubezpieczycieli, zamawiający powinien doprecyzować swoje oczekiwania (rekomendacje wskazane w rozdziale VI – „Dobry standard ubezpieczenia OC dla wykonawców w wymaganiach zamawiającego”).

III. Obsługa inwestycji – nadzory, project management

Przykład 1

Nazwa kontraktu – „Pełnienie nadzoru nad projektowaniem i realizacją Robót oraz zarządzanie Kontraktem pn.: „Zaprojektowanie i budowa drogi (.....)”.

§ 33 Ubezpieczenia

1. Konsultant zobowiązany jest do zawarcia i utrzymywania przez cały czas wykonywania Umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OC) z tytułu prowadzonej działalności oraz posiadanego mienia z sumą gwarancyjną nie mniejszą niż 15%

wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 4 ust. 2 Umowy, na jeden wypadek i na wszystkie wypadki w każdym rocznym okresie ubezpieczenia. Ochroną powinny być objęte zdarzenia zaistniałe w okresie ubezpieczenia, zgłoszone przed upływem terminu przedawnienia.

2. Zakres ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, będzie uwzględniał specyfikę zadań i usług wykonywanych w ramach Umowy. Zakres ubezpieczenia obejmie szkody na osobie, szkody rzeczowe, straty finansowe oraz szkody poniesione z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania Umowy przez Konsultanta.

KOMENTARZ

W punktach 1 i 2 zamawiający dokonał połączenia wymogu ubezpieczenia OC ogólnej i OC zawodowej. Nie jest możliwe uzyskanie takiego ubezpieczenia na rynku.

3. W umowie ubezpieczenia Konsultanta nie będzie miała zastosowania franszyza redukcyjna, franszyza integralna oraz udział własny.

KOMENTARZ

Brak w umowie ubezpieczenia zastrzeżonego udziału własnego jest trudno dostępnym rozwiązaniem rynkowym. W wymogach powinno znaleźć się zastrzeżenie, że udział własny nie może być wyższy niż np. 5 000 zł.

Przykład nr 2

Nazwa kontraktu – wykonywanie usług polegających na pełnieniu funkcji Project Managera przy realizacji zadań inwestycyjnych xxxxxxxx.

Wymagania dotyczące minimalnego zakresu ubezpieczeń, które zobowiązany jest zawrzeć przyjmujący na: „Pełnienie funkcji Project Managera przy realizacji inwestycji polegającej na.....

- 1.1. Okres ubezpieczenia – okres realizacji umowy.

KOMENTARZ:

Należy rozważyć, czy okres ubezpieczenia powinien być tożsamy z okresem realizacji umowy, który bardzo często obejmuje wieloletnie okresy gwarancji i rękojmi. Konieczność zapewnienia ubezpieczenia przez taki okres powinna być za każdym razem rozważona w kontekście kosztów i rzeczywistych interesów zamawiającego.

- 1.2. Zakres ochrony i suma ubezpieczenia.

- 1.2.1. Ubezpieczony zobowiązany jest posiadać ubezpieczenie zawodowe na kwotę 50 000 EUR zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej architektów oraz inżynierów budownictwa. Dokumenty potwierdzające powyższe zostaną przedstawione przez Ubezpieczonego na każde wezwanie Zamawiającego.

KOMENTARZ:

Obowiązkowe ubezpieczenie OC inżynierów budownictwa obejmuje wykonywanie samodzielnych technicznych funkcji w budownictwie i dotyczy osób fizycznych – członków Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa. Wymóg ubezpieczenia obowiązkowego w zamówieniu na pełnienie funkcji project managera będzie niemożliwy do spełnienia dla spółek. Dodatkowo należy pamiętać, że pełnienie funkcji projekt managera nie stanowi wykonywania samodzielnej technicznej funkcji w budownictwie, a co za tym idzie – nie jest objęte obowiązkowym ubezpieczeniem OC.

VIII. Pozostałe ubezpieczenia w procesie inwestycyjnym

1. Ubezpieczenie mienia w budowie – Contractor’s All Risks / Erection All Risk – (CAR/EAR).

Przedmiotem ubezpieczenia jest wskazane w umowie mienie w trakcie budowy, sprzęt, narzędzia i wyposażenie budowlane, zaplecze placu budowy oraz maszyny budowlane.

Ubezpieczonymi mogą być wszystkie strony zaangażowane w realizację kontraktu: inwestor, wykonawca, wszyscy podwykonawcy bezpośredni i pośredni, dostawcy materiałów i urządzeń.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje czas realizacji kontraktu od rozpoczęcia składowania materiałów budowlanych do zakończenia prac budowlanych. Istnieje możliwość jej przedłużenia o okres prób i testów oraz okres gwarancyjny.

Ubezpieczenie obejmuje wszelkie szkody i straty materialne polegające na utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu mienia, o ile zdarzenie je powodujące ma charakter nagły, niespodziewany i nie jest wyraźnie wyłączone w umowie ubezpieczenia.

2. Ubezpieczenie utraconego zysku inwestora (ALOP).

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje utratę zysku brutto inwestora na wypadek opóźnienia w przekazaniu inwestycji do użytkowania zgodnie z przeznaczeniem, o ile opóźnienie to jest wynikiem szkód w robotach kontraktowych objętych ubezpieczeniem mienia w budowie.

Ochrona ubezpieczeniowa dla utraconego zysku inwestora jest możliwa tylko w przypadku jednoczesnego zawarcia ubezpieczenia mienia w budowie.

3. Ubezpieczenie mienia w transporcie i utraty zysku w wyniku opóźnienia na skutek szkód w transporcie.

Ochrona ubezpieczeniowa dotyczy mienia podczas transportu, np. przewożonych maszyn budowlanych, materiałów budowlanych, elementów wyposażenia.

Ubezpieczeniem objęte jest zniszczenie, utrata mienia wskutek zdarzeń wskazanych w umowie ubezpieczenia.

Dla kompleksowej ochrony ubezpieczeniem może zostać objęty utracony zysk inwestora wskutek opóźnienia w dostarczeniu towaru, jeżeli było ono następstwem zdarzenia objętego ubezpieczeniem.

4. Ubezpieczenie Następstw Nieszczęśliwych Wypadków (NNW).

Ochroną objęte jest życie i zdrowie ubezpieczonego. Odszkodowanie wypłacane jest ubezpieczonemu lub uposażonemu (uprawnionej osobie) w sytuacji wystąpienia nieszczęśliwego wypadku, na skutek którego poszkodowany doznał uszczerbku na zdrowiu, rozstroju zdrowia lub zmarł. 100% świadczenia wypłacane jest tylko w przypadku śmierci lub całkowitego kalectwa ubezpieczonego. W sytuacji uszkodzenia ciała wypłacane są niższe sumy, zależne od stopnia i rodzaju uszczerbku na zdrowiu.

5. Ubezpieczenie domów w budowie.

Przedmiotem ochrony ubezpieczeniowej są mury i stałe elementy domu w budowie. Ubezpieczeniem objęte są szkody powstałe w następstwie zdarzeń losowych, takich jak: pożar, zalanie, powódź, huragan, uderzenie pioruna, eksplozja, grad, osuwanie i zapadanie się ziemi.

IX. Streszczenie

Ubezpieczenie OC, wymagane na podstawie art. 115 Prawa Zamówień Publicznych, służy wykazaniu zdolności wykonawcy do poniesienia kosztu składki i możliwości bycia ubezpieczonym na czas składania oferty.

Ubezpieczenie OC ma ponadto służyć zabezpieczeniu naprawienia ewentualnych szkód, które mogą powstać w związku z realizacją umowy i powinno być szczegółowo uregulowane w umowie na wykonanie danego zamówienia pomiędzy stronami – zamawiającym i wykonawcą.

Na rynku ubezpieczeniowym dostępne są produkty adresowane do wykonawców robót budowlanych (tzw. ubezpieczenie OC ogólne) i do podmiotów realizujących projekty, nadzory inwestorskie, oceny stanu technicznego (tzw. ubezpieczenie OC zawodowe).

Na rynku nie ma jednolitego zakresu ochrony w poszczególnych produktach, dlatego to zamawiający musi jasno sprecyzować swoje oczekiwania. Wyjątkiem jest obowiązkowe ubezpieczenie OC architektów i inżynierów budownictwa, gdzie zakres ubezpieczenia wynika z aktu prawnego i stanowi dobry standard zabezpieczenia interesów poszkodowanych w sytuacjach, w których obowiązkowe ubezpieczenie może mieć zastosowanie.

W razie pytań, wątpliwości zapraszamy zamawiających i wykonawców do kontaktu z Agencją Wyłącznie ERGO Hestii pod nr telefonu: 790 33 66 03

O autorach:

Maria Tomaszewska-Pestka – absolwentka Wydziału Prawa i Administracji UG, od początku kariery zawodowej związana z ubezpieczeniami OC, najpierw jako specjalista w firmie ubezpieczeniowej, następnie jako zarządzająca portfelem tych ubezpieczeń, a obecnie doradca i szkoleniowiec.

Anna Sikorska-Nowik – absolwentka Wydziału Prawa i Administracji UG oraz Wydziału Filologiczno-Historycznego UG. Od 2000 r. związana z ubezpieczeniami, od 2018 r. odpowiada za portfel ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej zawodowej w ERGO Hestii.

